

Ề BẮC
NINH,
ĐẾN BẤT
CỨ NƠI
ĐÂU, Ở
MỌI THỜI

ĐIỂM ĐỀU CÓ THỂ ĐƯỢC NGHE NGÂN NGÀ VÀI KHÚC DÂN CA QUAN THUỘC BỞI QUAN HỌ ĐÃ ĐI VÀO LÒNG DÂN VÀ Ở TRONG LÒNG NGƯỜI MỘT CÁCH TỰ NHIÊN NHẤT. LÀ MỘT LOẠI HÌNH DÂN CA ĐẶC BIỆT, QUAN HỌ BẮC NINH LÀ DI SẢN VĂN HÓA ĐI VÀO THỰC TẾ MỘT CÁCH SÂU SẮC VÀ THIẾT THỰC VỚI ĐỜI SỐNG VĂN HÓA TINH THẦN CỦA CỘNG ĐỒNG. TRẢI QUA HÀNH TRÌNH 15 NĂM, DÂN CA QUAN HỌ BẮC NINH ĐƯỢC UNESCO GHI DANH LÀ DI SẢN VĂN HÓA PHI VẬT THỂ ĐẠI DIỆN CỦA NHÂN LOẠI, NHỮNG KẾT QUẢ ĐẠT ĐƯỢC LÀ RẤT TO LỚN VÀ ĐÁNG TỰ HÀO, HƠN CẢ SỰ MONG ĐỢI.

Hành trình tự hào của một di sản

Ở nước ta, có nhiều loại dân ca được vinh danh và đưa vào trong hoạt động văn hóa, xã hội, trong đó, đặc biệt là dân ca Quan họ có sức hấp dẫn thực sự và ảnh hưởng rõ ràng đến thực tế đời sống. Đó là những làn điệu tha thiết trữ tình và trong sáng, là những câu hát tâm tình vui tươi dễ thuộc, dễ nhớ và dễ đi vào lòng người. Với Quan

Di sản ở trong lòng dân

Bài và ảnh: **NGUYỄN THỊ MINH***

*Diện mạo
khang trang
của Nhà hát
Dân ca Quan họ
Bắc Ninh*

họ, không chỉ người dân Bắc Ninh biết hát mà người dân ở các địa phương khác cũng có thể ngân nga vài câu í a. Quan họ trong thời đại mới không chỉ là những câu hát mời trầu mời nước, không chỉ ngồi tựa mạn thuyền và xe chỉ lườn kim mà còn là những lời tâm tình và mời gọi về Bắc Ninh - mảnh đất giàu truyền thống và nhiều tiềm năng. Quan họ đã chuyển mình theo ý thức hệ mới để tạo động lực thúc đẩy văn hóa phát triển, nâng cao đời sống tinh thần cho người dân và hoàn thiện những phẩm cách tốt đẹp của con người Bắc Ninh, năng động và sáng tạo. Từ dân ca đã góp phần làm đẹp thêm nhân cách của mỗi người dân ở vùng Kinh Bắc, tạo cho mỗi người lòng tin vào bản thân và định hướng cho

mình trong công việc và cuộc sống hằng ngày.

Năm 2024, Bắc Ninh tổng kết 15 năm dân ca Quan họ được UNESCO công nhận là Di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại. Nhìn lại một chặng đường, những kết quả là sự phát triển về mọi mặt của dân ca Quan họ Bắc Ninh ở mọi phương diện. Từ tháng 9 năm 2009, khi dân ca Quan họ được vinh danh là di sản văn hóa phi vật thể đại diện của nhân loại đã khơi nguồn cho cảm hứng xây dựng và phát triển, trong lao động, sản xuất, trong kiến trúc và nghệ thuật, trong lối sống và tư tưởng, tất cả đều hướng về những giá trị tốt đẹp. Theo thời gian, những giá trị văn hóa, tinh thần ngày càng được nhân lên và tạo ra những hiệu ứng

tích cực. Hình ảnh chiếc nón quai thao với dải lụa đào và mái đình cong vút là biểu trưng của một Bắc Ninh cổ kính và giàu bản sắc văn hóa. Một Bắc Ninh dù rất nhỏ nhưng lại là cái nôi của người Việt cổ, là đại diện cho những tinh hoa văn hoá truyền thống từ xa xưa.

Hành động để di sản trường tồn và lan tỏa

Thời gian hơn một thập kỷ dù chưa dài, nhưng cũng không quá ngắn đủ để ghi nhận những kết quả đáng tự hào mà Bắc Ninh đã hành động để đưa dân ca Quan họ đến một tầm cao mới. Đó là thời gian để Bắc Ninh định hướng và xây dựng những thiết chế văn hóa riêng trong thời đại mới, vừa giữ gìn bản sắc văn hóa riêng biệt, vừa hội nhập và phát triển.

Những năm đầu là việc đưa Quan họ vào giảng dạy ở trong trường học do ngành Văn hóa và ngành Giáo dục của tỉnh Bắc Ninh phối hợp. Các cuộc thi hát Quan họ, những lớp dạy Quan họ miễn phí ở các khu dân cư đã giúp người

dân quan tâm hơn đến di sản. Mỗi dịp lễ hội là phong trào hát Quan họ đông vui và sôi nổi đã truyền cảm hứng cho đồng đảo người dân, đặc biệt là lớp trẻ. Sau đó là việc tổ chức chương trình “Về miền Quan họ” vào mỗi dịp đầu xuân năm mới đã giới thiệu và quảng bá đến bạn bè và về một Bắc Ninh vừa truyền thống, vừa hiện đại. Từ năm 2015 nay, chương trình hát Quan họ trên thuyền kết hợp với phố đi bộ được tổ chức định kỳ đã tạo ra một món ăn tinh thần đặc sắc cho nhân dân và du khách. Nhờ đó, du lịch bắt đầu phát triển khi Quan họ níu giữ chân người tha thiết “người ơi người ở đừng về”. Việc

Quan họ trong đối ngoại và hợp tác quốc tế

xây dựng nhiều nhà chứa Quan họ và hỗ trợ kinh phí cho các làng Quan họ trên toàn tỉnh cũng trực tiếp góp phần vào việc bảo tồn và phát huy giá trị của di sản đặc biệt này. Nhà hát Dân ca Quan họ được xây mới với diện mạo khang trang là nơi thường xuyên tổ chức các biểu diễn Quan họ để đón tiếp nhân dân, du khách và phục vụ nhiệm vụ chính trị. Điều ấn tượng nhất là ở nhiều địa phương trong nước đã thành lập những câu lạc bộ Quan họ để kết nối niềm đam mê. Đó là giá trị to lớn vượt trội mà chưa có một loại hình dân ca hay một loại di sản phi vật thể nào tạo ra được.

Giờ đây, Quan họ được hát ở mọi nơi, bên bàn trà, trong sân khấu hội nghị, giữa cuộc vui sum họp, không phân biệt tầng lớp, hoàn cảnh. Người Bắc Ninh tự hào vì di sản được mang đi khắp nơi để biểu diễn cho người dân cả nước và bạn bè thế giới. Quan họ có truyền thống từ hơn 300 năm vẫn vang rền hòa vào nhịp sống hiện đại mà chưa bao giờ cũ. Đó là giá trị bền đẹp nhất mà di sản để lại cho đời, để dân ca Quan họ trường tồn và lan tỏa. **D**

Biểu diễn Quan họ trong Nhà hát phục vụ nhiệm vụ chính trị

